

Handlingsplan
for et
inkluderende skolemiljø
på
Lyngdal ungdomsskole
2020-2024

Våg å være – våg å lære!

Forord

Rettigheter og verdigrunnlag

«Alle barn og unge har rett til å ha ett skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. Dette er et mål i seg selv og viktig for barns lek, utvikling, læring og sosial tilhørighet»

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- Barns rett til å bli hørt (artikkel 12)

I arbeidet for et trygt og godt skolemiljø er anerkjennelse av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de forteller om hvordan de har det.

Vi ønsker å ha en konkret handlingsplan på Lyngdal ungdomsskole **som sikrer at alle elever på skolen** opplever at de har det trygt og godt på skolen. Lyngdal ungdomsskole skal være fri for alle former for krenkende atferd, og skolemiljøet skal virke

positivt på elevenes helse, trivsel og læring. I tillegg skal ungdomsskolen lære barn og unge å mestre sitt eget liv og sin egen psykiske helse, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Elevene skal være:

- trygge på at voksne vil dem vel, ser dem og passer på
- rause ved å inkludere alle, ta vare på hverandre og skolemiljøet
- modige ved å stå opp for seg selv, hjelpe en venn og tørre å heve sin røst

Denne planen gir føringer for hvordan Lyngdal ungdomsskole skal arbeide for å skape et trygt og godt skolemiljø (§ 9 A i opplæringsloven), og håndtere krenkelser og mobbing. I dette arbeidet er det tre viktige forutsetninger:

- skolene driver et aktivt og systematisk arbeid for å fremme et godt skolemiljø
- alle voksne på skolen har plikt til å følge med, undersøke, gripe inn, varsle og sette inn tiltak når de får mistanke om eller kjennskap til krenkelser
- skolen og hjemmet har god kommunikasjon

Denne planen gir også klare føringer på hvordan skoleeier og skolens ledelse sikrer at kravene i Oppvekstloven kapittel 9A §-3 , § -8 og § -9 om plikt til å arbeide forebyggende og informere, involvere og fremme et trygt og god skolemiljø blir gjennomført.

Her skal skoleeier og skolens ledelse bl.a:

- Innhente informasjon aktivt ved systematisk å delta i de ulike rådsorganene, skolens ledergruppe, rektormøter etc.
- Få informasjon gjennom gode rapporteringssystemer, gode rutiner og prosedyrer i kommunikasjon internt på skolen og mellom skoleeier og rektor
- Bruk av 13.10.no , medarbeidersamtaler, referater fra rådsorganene, etc

Alle elever og foreldre på Lyngdal ungdomsskole skal møte voksne som har vilje, kompetanse og mot til å gjøre sitt ytterste for å skape et trygt skolemiljø.

De skal også oppleve å bli tatt på alvor når de har en bekymring.

Planen er utarbeidet for å sikre at vi stadig jobber målrettet for å forebygge mobbing og for at vi på skolen stadig evaluerer vårt arbeid for å sikre elevenes skolemiljø.

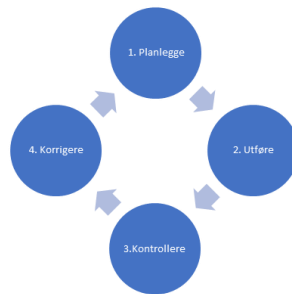
Siden Lyngdal kommune har en felles plan for alle skolene i Lyngdal: «*Plan for elevenes skolemiljø i Lyngdalskolen*» vil vår handlingsplan stadig referere til denne planen.

«Forbedrings sirkelen»

Arbeid med lukkingen av avvikene vi fikk i forbindelse med tilsynet har vært , er og kommer til å være en læringsprosess for skolen.

Vi ser at mange av avvikene handler om manglende lederrutiner og systematikk i vårt arbeid og at vi har stoppet opp halvveis i arbeidsprosessene våre. Det vil si at vi ikke har hatt god nok kultur for å kontrollere og korrigere vårt arbeid. Fokuset har vært på å planlegge og utføre, uten å evaluere oss selv. På denne måten har skolens arbeid blitt en lukket prosess, som igjen har ført til en liten grad av reell medvirkning fra elever og foresatte. Dette er vi nå i gang med å endre.

Lyngdal ungdomsskole vil i fremtiden holde stort fokus på **forbedrings sirkelen** som beskrevet under og skape en lærende kultur blant skoleeier, skoleledelse og lærere ved skolen, slik at vi får et bedre skolemiljø og dermed et godt læringsmiljø. **Tre viktige verdier i dette arbeidet er kvalitet, medvirkning og åpenhet.** Vi har allerede tatt mange steg i riktig retning, og har også sett at mange av våre avvik har ført til endret praksis i form av systematiske årlige gjennomganger, medvirkning og læring, og endret holdning til åpenhet rundt skolens arbeid. Vi ser frem til det videre arbeidet med dette.

Mål for arbeid med skolemiljøet:

- Alle tilknyttet Lyngdal ungdomsskole har god kjennskap til Opplæringsloven kapittel 9A.
- Skolen har nulltoleranse mot krenking som mobbing , vold , diskriminering og trakassering.
- Alle som arbeider på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og griper inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mulig.
- Lyngdal ungdomsskole har et felles verdigrunnlag og har et inkluderende sosialt læringsfellesskap hvor mangfold er verdsatt og respektert, og hvor tilhørighet og læring står sentralt.
- Skolen inkluderer, informerer og samarbeider godt med elevrådet, FAU og SMU/SU

På Lyngdal ungdomsskole er vi enige om følgende fire verdier:

- ?
- ?
- ?
- ?

Mål: Skolen har et felles verdigrunnlag som elever , foreldre og ansatte er enige om.

Lyngdal ungdomsskole har våren 2020 arbeidet i en prosess med elevrådet , felles FAU/SMU/SU og ansatte for å utarbeide et felles verdigrunnlag. (Dette begynte før Coronatiden, fikk en bråstopp i 12.mars, men ble tatt opp igjen i mai. Prosessen med å utarbeide et endelig felles verdigrunnlag ble ikke ferdig og vil fortsette til høsten. Dette verdigrunnlaget vil ligge til grunn for alt arbeidet på skolen - ikke minst når det gjelder å skape og praktisere gode holdninger hos alle ansatte, foreldre og elever.

Skolens verdigrunnlag og en felles forståelse av verdiene , samt en opplevelse av at verdiene etterleves av alle , vil være viktig i byggingen av en positiv og robust skolekultur.

Kultur er ikke noe som vedtas. Kultur utvikles over tid som et resultat av hvordan enkeltmennesker tenker, kommuniserer og handler.

Kulturen er ikke noe som skjer oss, men som vi selv påvirker og er en del av.

Det er viktig å huske at du selv er en del av kulturen du er med på å skape, og at innsatsen du legger ned dermed gagnar deg selv!

Skolens verdigrunnlag må gjenspeile de verdiene som elevene , foreldrene og ansatte legger i å oppleve at det er et godt og trygt skolemiljø på Lyngdal ungdomsskole.

Elevrådet, FAU og ansatte fikk oppgave om å gi tilbakemelding på følgende spørsmål:

Hva kjennetegner et godt skolemiljø?»

Bli enige om fire verdier. Disse verdiene vil danne grunnlag for et felles verdigrunnlag for Lyngdal ungdomsskole de neste tre årene.

På Lyngdal ungdomsskole har vi fått følgende innspill på verdier som skal kjennetegne et godt skolemiljø:

Fra FAU

- Raushet
- Trygghet
- Respekt
- Ansvar

Fra elevrådet:

- Trygghet
- Respekt
- Vennskap
- Nulltoleranse for mobbing

Fra ansatte:

- Trygghet
- Tillit
- Bli sett
- Raushet

Arbeidet videreføres til høsten med å enes om minst fire felles verdier og implementere disse verdiene i hele skolens virksomhet!

På Lyngdal ungdomsskole er vi enige om at følgende verdier skal kjenne tegne et godt skolemiljø:

- Raushet
- Trygghet
- Respekt
- Bli sett

Rettigheter og verdigrunnlag

«Alle barn og unge har rett til å ha ett skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. Dette er et mål i seg selv og viktig for barns lek, utvikling, læring og sosial tilhørighet»

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- Barns rett til å bli hørt (artikkel 12)

I arbeidet for et trygt og godt skolemiljø er anerkjennelse av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de forteller om hvordan de har det.

Hva er lovkravene og hva betyr de?

Viser til Opplæringslov kapittel 9A Elevane sitt skolemiljø:

<https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2017-06-09-38>

Viser til kommunens felles «Plan for elevenes skolemiljø»

[Plan for elevenes skolemiljø i Lyngdalsskolen](#)

Kapittel 9 A i opplæringsloven skal bidra til at elevene har det trygt og godt på skolen, slik at elevene trives og kan lære best mulig. Reglene gir eleven en individuell rett og inneholder en fremgangsmåte for hvordan skolen og fylkesmannen skal behandle sakene på best mulig måte. Grunnskoleopplæring er obligatorisk i Norge. Derfor er det viktig at alle elever har et trygt og godt skolemiljø. Skolemiljøet skal fremme helse, trivsel og læring for elevene. Eleven har en individuell rett til et trygt og godt psykososialt og fysisk skolemiljø. (UDIR)

Denne handlingsplanen tar for seg det psykososiale miljøet, heretter kalt «skolemiljø».

Hva er krenkende ord og handlinger?

«Krenkelser er ord eller handlinger som barn eller unge opplever som krenkende for hans eller hennes verdighet og integritet, eller som gjør at de føler seg ekskludert fra et fellesskap»

Ulike typer krenkelser:

Viser til Plan for elevenes skolemiljø på ulike typer krenkelser og mobbing:

[Plan for elevenes skolemiljø i Lyngdal](#)

Mobbing:

Mobbing skiller seg fra det vi ser som en konflikt, og krever andre tiltak enn tradisjonell mekling fordi mobbing er et alvorlig overgrep mellom to asymmetriske parter. **Mobbing skal stoppes umiddelbart.**

Elevenes opplevelse er det viktigste

Uavhengig av definisjonene av mobbing og krenkelser, er det elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet som er grunnlaget for at skolen skal ta saken på alvor. Alle elever og foreldre i lyngdalsskolen skal oppleve at de blir lyttet til, tatt på alvor og får hjelp når de er i vansker.

Ingen elever skal bli utsatt for krenkende ord eller handlinger på skolen eller på skoleveien.

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.» (Opplæringsloven §9A—3)»

Strategi for skoleåret 2020-21 i arbeidet for forebygging og holdningsskapende arbeid:

- Alle tilknyttet Lyngdal ungdomsskole skal ha god kjennskap til Opplæringsloven kapittel 9A og hvordan skolen jobber for å sikre ALLE BARN SIN RETT til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring og hvordan skolen
- Skolens verdiplattform og «oppfrisking» av skolens nåværende visjon
- Felles forståelse av hva et **godt skolemiljø** og et **godt klassemiljø** er og felles forståelse av begrepet «**Sårbare barn**»
- Tydelig klasseledelse
- Systematisk internkontroll og dokumentasjon av elevenes skolemiljø og klassemiljø. Innarbeide gode strukturer, prosedyrer og tydelig og klar skoleledelse.
- Foreldremedvirkning gjennom rådsorganene som foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), skolemiljøutvalget (SMU), samarbeidsutvalget (SU) jmf. §9A-9
- Arbeide med å få en felles forståelse og lik praktisering av skolens ordensreglement.
- Elevmedvirkning gjennom bl.a elevsamtaler, klassemøter og elevråd, skolemiljøutvalget (SMU), og samarbeidsutvalget (SU) jmf §9A-8
- Kompetansebygging for ansatte: Deltakelse i Desentralisert kompetanseheving (DeKom) der tema er «Fagfornyelsen» ansvar UIA og Lister ped. Senter (LPS)
- Bruke kompetansen fra : Kompetanseutviklingsprogrammet; «Livsmestring i Lyngdal kommune» for ansatte i alle skolene, ansvar RVTS Sør!

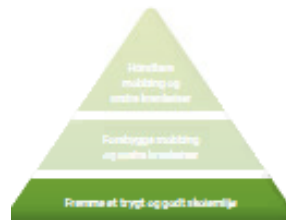
Et helhetlig og systematisk arbeid

Å opprettholde og videreutvikle trygge og gode skolemiljøer krever et helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid. Arbeidet er tredelt:

- *Arbeidet med å fremme trygge og gode skolemiljøer* er en del av den ordinære pedagogiske praksisen på skolene og er ofte universelle tiltak som kommer alle elevene til gode.
- *Forebygging av mobbing og andre krenkelser* er rettet mot å minske risikoen for at mobbing og andre krenkelser skjer.
- *Håndtering av mobbing og andre krenkelser* handler om hvordan skolen avdekker, stopper og følger opp saker om mobbing og andre krenkelser.

FREMME ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Et trygt og godt skolemiljø beskytter mot mobbing og andre krenkelser. En forutsetning for å kunne skape et trygt og godt skolemiljø, er et kontinuerlig og systematisk forebyggende arbeid med felles fokus og tilnærming.

Det er flere faktorer som fremmer og opprettholder dette:

- God ledelse, organisasjon og kultur for læring
- Positive relasjoner mellom voksen og elev
- De voksnes evne til å lede klasser og grupper
- Positive relasjoner blant elevene
- Samarbeid med foreldrene

God ledelse, forskningsbasert kunnskap og kultur for læring

- Skoler der alle aktørene har en felles strategi for hvordan de arbeider med skolemiljøet, har størst sjanse for å lykkes.
- At skolen som organisasjon har god ledelse og preges av en kultur for læring, har en indirekte effekt på elevens læringsmiljø og læring.
- En solid ledelse og organisasjon er en forutsetning for at arbeidet med elevenes læringsmiljø kan foregå **kontinuerlig** og **systematisk**, og for å kunne ta i bruk forskningsbasert kunnskap.

Kontinuerlig vil si at arbeidet med elevenes skolemiljø foregår hele tiden, og at det ikke bare foregår ved oppstarten av et skoleår eller når uønskede hendelser oppstår.

Systematisk vil si at arbeidet er aktivt, gjennomtenkt og planmessig, og at arbeidet utføres av alle ansatte ved skolen. Rektor har ansvaret for at arbeidet med elevenes skolemiljø foregår kontinuerlig og systematisk.

Rektor , inspektør , trinnlederne og kontaktlærerne har ansvaret for den daglige oppfølgingen av dette arbeidet.

- **Vedlegg 6** : «Plan for å følge med på elevenes skolemiljø på Lyngdal ungdomsskole»
- **Vedlegg 7** : «Mal for melding om mottatt bekymring om skolemiljøet»

«Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljøet og tryggleiken til elevane.. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort (opplæringsloven §9A-3)»

Ordensreglement, plan og årshjul

Ordensreglementet for Lyngdal ungdomsskole er retningslinjer for hvordan skolemiljøet skal være. Ordensreglementet fins på kommunens og skolens nettsider. Skolene kan ha egne regler i tillegg til de som er felles for Lyngdal.

I Lyngdal kommune skal alle skoler ha en plan og et årshjul for hvordan skolen arbeider for at alle skal ha det bra.

Viser her til:

[Plan for elevenes skolemiljø i Lyngdal kommune](#)

[Ordensreglement for Lyngdal ungdomsskole.](#)

Positive relasjoner mellom ansatte i skolen og elevene – gode relasjoner er smittsomt!

Trygghet - Vennlighet/empati – Stabilitet - Gode relasjoner

- **Barn og unge har et grunnleggende behov for å bli sett, oppleve tilhørighet, utvikle seg og oppleve mestring.**
- Gode relasjoner mellom ansatte i skolen og barn er helt sentrale byggeklosser i arbeidet med å skape både trygghet, trivsel og læring.
- Tilsvarende kan følelser som er på avveie hemme læring. Med gode, proaktive strategier kan alle ansatte på skolen bidra til at elevene bygger en god selvfølelse og får motivasjon for læring.
- Ansatte kan hjelpe elevene med å regulere følelser og gi dem trøst og hjelp, i tillegg til at de kan være en trygg havn som utgangspunkt for utforskning. **Gode relasjoner er smittsomt.**
- Når det er gode relasjoner mellom ansatte og elever, er det større sannsynlighet for at elevene blir trygge i samspill med andre elever. Flere studier viser at gode relasjoner mellom ansatte og elever har en klar beskyttende effekt mot mobbing.
- **Den ansattes væremåte setter standarden for det sosiale mellom elevene.** Barn og unge trenger nærvær av varme og ansvarlige ansatte i hverdagen. De skal være gode rollemodeller som er sensitive og varme, viser empati og respekt. De må stille krav til elevene, ha positive forventninger til mestring, rose og korrigere ut fra elevgruppas kjente og faste normer.
- **Relasjoner kan endres og videreutvikles.** Derfor er det viktig at de voksne prioriterer relasjonsarbeidet.
- Relasjonen og maktforholdet mellom den ansatte og elevene er asymmetrisk.
- Det er alltid den ansatte som har ansvar for relasjonen. Det betyr ikke at den skal løse alle utfordringer selv, men være profesjonell nok til å hente hjelp på riktig sted og be om hjelp når han/hun kjenner at relasjonen er dårlig.

De ansattes evne til å lede klasser og grupper + gode rutiner og gode struktur

- Gode relasjoner er viktig, men ikke tilstrekkelig for å skape en god skolehverdag.
- Gode rutiner og gode strukturer danner en ramme som gode relasjoner kan utvikle seg innenfor. Det frigjør tid og energi til læring.
- De ansattes evne til å lede klasser og grupper er en like viktig bærebjelke for læring og trivsel som det relasjoner er. I sin ledelse av klassen eller gruppa, styrer den voksne den sosiale samhandlingen mellom elevene. En proaktiv lærer som er tett på elevgruppen har mulighet til å fange opp dynamikken i gruppen før krenkelser og mobbing får etablert seg.
- På den andre siden kan manglende ledelse i en elevgruppe skape grobunn for usunne relasjoner og gi handlingsrom for negative ledere.

«Den gode timen»:

God klasseledelse kjennetegnes av en tydelig regi og struktur i undervisningen, med markering av oppstart, tydelige mål for elevenes læring, plan for timen, variasjon, korte læringsøkter, en avslutning med en oppsummering og plan for videre arbeid.

Det er viktig at det er en enighet på skolen om sentrale prinsipper for god undervisning og klasseledelse (f. eks hilse om morgenen, presentere en dagsplan, etablere kjente konsekvenser etc.).

Sikre at nyansatte:

- Får informasjon om kommunen, skolen, visjon og verdier
 - Får forankring til kommunen.
- Viser til vedlegg: [«Introduksjon for nyansatte - felles»](#)
Viser til vedlegg: [«Indrofuksjon for nyansatte – mal for fellessamling](#)
Viser til vedlegg: [«Introduksjon for nyansatte – personmelding før tiltredelse»](#)

Rutiner for overgang barneskole og ungdomsskole:

Planen for overgangsrutiner mellom skoleslagene skal være en rød tråd fra barna er 0 – 18 år, og starter med innkjøring i barnehagen og varer helt til overgangen til videregående skole.

Viser til : [«Prosedyre for overgang mellom skoleslagene i grunnskolen»](#)

Positive relasjoner blant barn og unge

Skape en positiv skolekultur

- Det er skolens oppgave å utvikle barn og unge, både faglig og sosialt, og hjelpe dem til å mestre livet og delta i sosiale fellesskap med andre.
- Barn og unge som liker seg på skolen, mobber mindre.
- Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk med å skape en positiv skolekultur.

- I en positiv skolekultur viser elevene omsorg for hverandre og det kommuniseres tydelig at mobbing og krenkelser ikke er tillatt.

Sosial og emosjonell kompetanse

- Vennskap og opplevelse av tilhørighet er den viktigste vekstfaktoren for læring og utvikling.
- Barn og unge med god sosial kompetanse prioriterer sosiale mål og utvikler positive relasjoner til medelever og lærere på en hensiktsmessig måte. De står bedre rustet til å mestre skolen som sosial arena enn barn som ikke i samme grad mestrer de sosiale kodene.
- De sosialt kompetente blir lettere akseptert blant andre barn, unge og voksne. De har også ofte en mer positiv oppfatning av seg selv.
- Barn og unge som har god sosial kompetanse ser ut til å ha et vern mot negativt samspill i jevnaldergruppen og uttrykker større uavhengighet og selvstendighet. Disse barna er også i større grad i stand til å løse konflikter og avklare uenigheter seg i mellom. De har tro på at de kan bruke sin kompetanse til å mestre motgang og stress (Ogden, 1995; Jahnsen, Ertesvåg og Westrheim, 2013).

«Det viktigste kampen mot mobbing foregår før mobbing slår rot»

(Erlend Moen 2014)

Sårbare barn.

Trygghet, Vennlighet/Empati, Stabilitet, Gode relasjoner.

Verdier vi prioriterer i forhold til alle elevene:

Det sårbare ungdommer trenger, er det alle ungdommer trenger:

- Trygghet
- Vennlighet/empati
- Stabilitet
- Gode relasjoner
- Barn er forskjellige. De har ulike temperament og sårbarheter og sårbarheten kan komme til uttrykk på mange ulike måter.
- Barn som signaliserer utrygghet, usikkerhet eller et lavt selvbilde risikerer i større grad å bli mobbet.
- Å være bevisst barnas ulike temperament **Det er svært viktig at de voksne identifiserer sårbare barn og ser etter tegn** og sårbarheter og bruke disse som utgangspunkt for å hjelpe dem med å utvikle sosial og **emosjonell kompetanse, er en av skolens hovedoppgaver.**

FAU:

- FAU har hentet kunnskap og informasjon fra www.utdanningsdirektoratet.no og en artikkel skrevet av professor Ingrid Lund, UiA :
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-elever-med-sarskilt-sarbarhet/>
- Det er også viktig for FAU og poengtere at sårbarheten kommer til uttrykk på mange ulike måter. Det kan være i form av krevende og uønsket atferd, eller at ungdommen lukker seg inne i seg selv og blir helt stille og usynlige. De sistnevnte kan være lette å overse.

- Skolens plan skal vise hvordan hvert trinn arbeider kontinuerlig og systematisk med sosial og emosjonell kompetanse (f.eks fokus på ulike tema i perioder...). Det kan velge ulike tilnærminger i dette arbeidet. (her spiller sosiallærer en viktig rolle)

Viser til RVTS: [«Livsmestring i Lyngdal kommune»](#)
Viser til : [«Årshjul FAU – SMU –SU 2019 – 2023»](#)
Viser til : [«Skole hjemssamarbeid»](#)

Elevene må være med – medvirkning!

- Elevene selv er viktige i arbeidet med å utvikle et godt skolemiljø. De må ha en aktiv rolle i det forebyggende arbeidet, både klassevis og gjennom elevrådet.
- Elevrådet skal ikke bare orienteres om skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, men også få et eierforhold til den, slik at de kan delta i utforming av tiltak for skolemiljøet. Eksempler på aktiviteter som elevene kan ta ansvar for, er å sette opp mobbing som fast tema for elevrådet, ha fadderordninger, venneklasser, fellessamlinger, vennsaksjoner m.m
- Skolemekling på Lyngdal ungdomsskole. Består av åtte elever fra 10. klasse. Sosiallærer leder meklingsarbeidet.

Viser til : [Plan for elevrådsarbeid i Lyngdal kommune.](#)

Viser til : [plan for medvirkning for skolene i Lyngdal:](#)

Viser til [«Skolemekling på Lyngdal ungdomsskole»](#)

Viser til: [Plan for skoleeiers besøk til elevrådene.](#)

Samarbeid med foreldrene – rutiner for informasjon.

- Barn og unges foreldre er en avgjørende ressurs i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de samme, positive forventningene til barn og unge, har det en positiv effekt på trivsel og læring.
- Foreldrene har medansvar for å skape et godt fellesskap mellom barna, men det formelle ansvaret for samarbeidet ligger hos skolen.
- Foreldresamarbeidet kan være med foreldregruppen som helhet, med utvalg som FAU og i møter med enkeltforeldre.
- Foreldremøtene er en god arena for å skape samarbeid om et godt skolemiljø. Skolen skal gi regelmessig informasjon om klassemiljøet, og formidle at terskelen for å ta kontakt skal være lav.
- FAU og SU/SMU skal orienteres om skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, få et eierforhold til den og involveres i utformingen av tiltak for skolemiljøet.
- Rutine for informasjon om skolemiljøet ved skolestart.

Viser til: [«Rutiner for informasjon om skolemiljøet ved skolestart:](#)

- Systematisk samarbeid med FAU, SMU og SU uttrykkes i FAU sitt årshjul:

Viser til [«Årshjul FAU Lyngdal ungdomsskole»](#)

- Foreldresamarbeid , medansvar og forventninger er omtalt i eget hefte:
Viser til : [«Skole – hjeamsamarbeid»](#)

Voksne skaper vennskap

- Vennskap er viktig for trivsel og læring. Jo bedre og mer inkluderende vennskap det er i en klasse, jo bedre læringsmiljø blir det. Noen elever trenger hjelp til å bygge vennskap. Her kan de voksne spille en viktig rolle.

Skoleledelsen kan oppfordre foreldrene, for eksempel gjennom FAU, til å bidra til ulike aktiviteter for å skape gode relasjoner mellom barn og unge, på skolen og i fritiden.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet flere forslag til skolemiljøtiltak i arbeidet med å bygge relasjoner.

Her er et bra forslag om å legge til rette for vennskap :

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-relasjonsarbeid/#legge-til-rette-for-vennskap>

Forbygging mobbing og andre krenkelseser

Forebyggende arbeid mot mobbing og andre krenkelseser handler om å minske risikoen for at mobbing og krenkelseser skal skje

Voksne som ser, spør og bryr seg, har større sjanse for å finne ut om noe er galt.

Oppdage mobbing

- I det forebyggende arbeidet er det nødvendig å etablere en felles forståelse av mobbing og krenkelseser hos alle ansatte .
- Alle ansatte må gjøres kjent med hva mobbing og andre krenkelseser er, med sine plikter etter regelverket og skolens rutiner.
- De ansatte må trene på i å følge med på risikofaktorer i skolemiljøet og på barn og unge som er særlig sårbare.
- I tillegg må de kjenne igjen tegn på mobbing, krenkelseser og ekskludering. For å kunne oppdage det, må de være til stede der elevene er og der de elevene samhandler.
- Alle ansatte må også vite hva som skal gjøres for å forebygge og håndtere mobbing og andre krenkelseser.

Plikt til å følge med –gode rutiner – observerer – vet hva man ser etter.

- Krenkelseser og mobbing kan være vanskelig å oppdage. Det er sjelden at voksne ser mobbing utspille seg tydelig, og vi kan ikke basere oss på at barn og unge selv skal ta kontakt med voksne for å fortelle om mobbing.
- Å ha gode rutiner for kartlegging gjennom klasse miljøundersøkelser, elevsamtaler og observasjon, er derfor en sentral del av det forebyggende arbeidet.
- Det er svært viktig at skolene har proaktive ansatte som observerer og fanger opp negative atferdsmønstre og krenkelseser før den negative atferden får etablert seg.
- **Skoler** som vet hva de ser etter, vil se mer mobbing enn andre.
- **Ansatte** som aktivt observerer, og vet hva de ser etter, vil se mer mobbing enn andre. De vil legge merke til ørsmå tegn som skiller seg ut: et hevet øyenbryn, en kommentar, at noen holder av plass eller upassende fnising.

Rutiner for systematisk tilsyn ved Lyngdal ungdomsskole:

- Vedlegg 1: Rutiner for systematisk observasjon/tilsyn ved Lyngdal ungdomsskole
- Vedlegg 2: Ulike typer observasjoner:
- Vedlegg 3 : Systematisk observasjon – Observasjonsskjema. Eks. på skjema som kan brukes
- Vedlegg 4 : Eksempel på observasjonsskjema i friminutt etc..
-

Håndtere mobbing og andre krenkelser

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg (opplæringslova § 9A-4)»

Håndtering:

Den ansatte skal:

- ta mistanken på alvor
- gripe inn og stoppe atferden med en gang, og snarest mulig undersøke saken
- varsle ledelsen

Prosedyre og framgangs

Viser her til:

[«Plan for elevenes skolemiljø i Lyngdal kommune, kapittel 4, s7»](#)

Sanksjoner:

- Dersom tiltak skal ha effekt, er det viktig at sanksjonene for negativ atferd er tydelige, og har trinn for ulike alvorlighetsgrader. Sanksjonene må være kjent for de elevene det gjelder og deres foreldre. Sanksjonene skal hjemles i skolens ordensreglement og tilpasses situasjonen og eleven.
- Skolen må dokumentere bruk av sanksjoner. Dersom sanksjonen er inn- gripende, skal det fattes enkeltvedtak.
- Bortvisning skal kun forekomme dersom andre tiltak er prøvd.
- Ved evt. skolebytte skal virksomhetsleder for skole 8-10 og VO orienteres.
- Kollektive sanksjoner er ikke tillatt.
- Følge opp Elever som har blitt utsatt, eller som selv har utsatt andre for mobbing, skal bli fulgt opp av skolen helt til den krenkende atferden har opphørt.
- [«Ordensreglement for Lyngdal ungdomsskole.»](#)

Når tiltakene ikke fungerer:

- Dersom tiltakene som iverksettes ikke gjør at situasjonen bedrer seg innen fristen for evalueringen, skal skolen utforme nye tiltak i tiltaksplanen. Det er avgjørende at elevene får tro på at de tiltakene som settes i gang vil bedre situasjonen og at de voksne har evne og vilje til å gjøre situasjonen bedre.
- Tiltakene skal avsluttes når det er trygt for den som har blitt utsatt for mobbing, og det er **ikke opp til skolen** å avgjøre når atferden har opphørt. En hovedregel er at jo mer omfattende mobbingen har vært, jo lenger tid tar oppfølgingen. **Både den som har mobbet og den som har blitt utsatt for mobbingen skal følges opp like tett.**

Dersom den krenkende atferden ikke opphører:

- Skal andre eksterne parter inn i saken, for eksempel PP-tjenesten, psykisk helseteam, barnevernstjenesten, politiet eller konfliktrådet.

Klagerett

- Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldrene melde saken til Fylkesmannen etter at saken er tatt opp med rektor. Fylkesmannen avgjør om aktivitetsplikten til skolen etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt.

Hvordan sikrer vi at kravene i Oppvekstloven kapittel 9A §-3 , § -8 og § -9 blir gjennomført?

Plikt til å arbeide forebyggende og informere, involvere og fremme et trygt og god skolemiljø.

For å sikre at ovennevnte plan blir en integrert del av arbeidet ved Lyngdal ungdomsskole er det utarbeidet følgende årshjul, planer, prosedyrer :

- Møteplan for skolene i Lyngdal.
Den viser ulike møtetyper, formålet med møtet, hvilke typesaker som tas opp, deltakere, tidspunkt og at referat skrives og lagres i kommunens arkiv.
Dette gjør det mulig å etterspørre dokumentasjon som f.eks møterefarater.
[«Møteplan for skolene i Lyngdal»](#)
- I tillegg har kommunen oppdatert «13.10.no» som skal hjelpe skoleeier og skolens ledelse til å sikre at opplæringsloven blir fulgt.
- Årshjul for elevmedvirkning.
For skolenes arbeid med elevråd, foreldreutvalg og samarbeidsutvalg (opplæringsloven § 13-10) (NB!Kommuneloven §25-1)
Sikre at skolene i Lyngdal ivaretar:
Prinsipper om elevmedvirkning i overordnet del av lærerplan.
Drift av elevrådet i tråd med føringer i opplæringslaven
At elevene får informasjon om hvordan skolen ønsker å fremme et trygt og godt skolemiljø og sikre at elevene blir involvert i arbeidet.
-

Vedlegg 1:

Rutiner for systematisk observasjon/tilsyn ved Lyngdalungdomsskole

Slik skal du opptre:

Ha tilsyn og gi veiledning på en slik måte at du hele tiden har oversikt over alle deler av uteområdet som du har ansvar for.	Bevegelse	<ul style="list-style-type: none"> • Beveg deg hele tiden slik at du kommer i kontakt med så mange elever som mulig. • Beveg deg i uregelmessige ruter slik at elevene ikke kan forutse når du kommer. Ha som mål å bevege deg til alle steder. • Vær spesielt oppmerksom på områder der det kan oppstå konflikter
	Se	<ul style="list-style-type: none"> • Se og lytt hele tiden til de ulike aktivitetene slik at du vet hva som foregår på området. • Se etter ønsket og uønsket atferd. Vær spesielt oppmerksom på områder der det kan oppstå konflikter • Øk muligheten for positiv samhandling og oppmuntring av ønsket atferd
Vær positiv og oppmuntrende for å støtte opp om positiv atferd.	Positiv involvering	<ul style="list-style-type: none"> • Involver deg ofte • Vær åpen, vennlig og hjelpsom
	Oppmuntring	<ul style="list-style-type: none"> • Gi spesifikk positiv oppmerksomhet til positiv atferd
Håndter problematferd på en konsekvent måte. Bruk milde, rimelige og forutsigbare konsekvenser.	Håndtering av problematferd	<ul style="list-style-type: none"> • Korrigjer atferden umiddelbart • Fokuser på den spesifikke atferden som skal stoppe • Håndter problemet så privat som mulig (på tomannshånd) • Vær rolig, bruk enkelt språk • Vær vennlig og bestemt • Stopp argumentasjoner • Opptre rettferdig

Vedlegg 2

Ulike typer observasjoner:

Forberedelse Før observasjonen begynner, må de som skal observere være omforent om en rekke forhold.	Hva trenger vi å vite?
<ul style="list-style-type: none"> • Hva ønsker dere å finne ut? • Hvem skal dere observere? • Hva er det dere skal fokusere på i samhandlingen mellom dem? • Hva slags type observasjon egner seg best til formålet? • Skal dere konstruere noen situasjoner eller studere naturlige situasjoner? • Hvem skal foreta observasjonen? • Når skal det gjøres? • Hvilket tidsrom og hvilke tidspunkt? • Hvor lang tid skal brukes hver gang? • Hvordan skal observasjonen nedtegnes? • Når skal den nedtegnes? • Hvordan skal dere nyttiggjøre dere det som nedtegnes? • Hva er tidsplan for analyse og planlegging av tiltak i etterkant av observasjonen? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Temperament <ul style="list-style-type: none"> • lett temperament • langsom å varme opp • vanskelig temperament 2. Sosial kompetanse <ul style="list-style-type: none"> • empati • perspektivtaking • selvkontroll • selvhevdelse • følelsesregulering • samarbeidsevne, ansvarlighet og inkludering • lekeferdigheter 3. Språk: <ul style="list-style-type: none"> • forstå innhold i språk • kunne uttrykke følelser og meninger 4. Samspill og kommunikasjon mellom elever

Vedlegg 3

Systematisk observasjon – Observasjonsskjema.

Eksempel på skjema som kan brukes.

Mål: Alle ansatte på trinnet skal observere styrker og utviklingsområder hos elev xxx
Alle skal observere kun en økt pr. dag i uke 12-2017

Ansatt	Mand.	Tirsd.	Onsd.	Torsd.	Fredag.
X	Friminutt	?	?	?	?
Y	Storefri...	?	?	?	?
Z	?	?	?	?	?

Vedlegg 4

Eksempel på observasjonsskjema i friminutt etc..

Observasjon av samspill og kommunikasjon	Notater:
Hvem sier hva til hvem	
Hva kjennetegner kroppsspråket	
Hva uttrykker ansiktet og øynene?	
Hva uttrykker tonefallet i stemmen?	
Hva uttrykker handlinger?	
Annet	

Vedlegg 5

Eksempel på observasjonsskjema i klasserommet

(Under observasjonen er det viktig at du skriver det du ser, ikke det du tror du ser. Vær kort og konkret i beskrivelsene.)

Klasse	
Enkelt elev	
Observatør	
Varighet på observasjonen	
Dato	

1 Organisering:

Undervisningsform	
Antall voksne	
Organisering av elever	
Antall elever:	

2 Klassemiljø:

	Hva du ser:	Tolkninger (dine personlige tolkn.)
Elevdeltakelse	Hvordan aktiviseres elevene? Svarer på spm fra lærer, jobber individuelt, samarbeider e.l.	
Lørerens rolle i relasjon og kontroll	Hvordan fremstår den voksne? Smil, blikkontakt, tydelige beskjeder, klare oppgaver, tydelige forventninger, ros, positiv anerkjennelse, klare konsekvenser osv.	
Elevers kontakt både verbalt og nonverbalt	Hvordan foregår det sosiale samspillet elevene i mellom? Hvem tar kontakt med hvem? Hvem snakker uten å få ordet? Blikk, andre nonverbale signaler e.l. Se eget eksempel for mer hjelp.	

3 Elevens rolle:

	Hva du se:	Tolkninger (dine personlige tolkn.)
Kontakt med andre elever	Hvem tar eleven kontakt med? Hvem tar kontakt med eleven? Her må du se etter både verbal og nonverbal kontakt. Se eget eksempel for mer hjelp.	
Plassering i rommet	Hvor sitter eleven? Hvem sitter ved siden av, foran og bak?	
Aktivitet i undervisningen	Elevens aktivitet i timen. Svarer på spm fra lærer, følger med, er opptatt av andre ting e.l.	

4 Overgangssituasjoner:

	Hva du ser:	
Lærerens rolle	Tydlig instruksjon, lærers tilstedeværelse osv.	
Elevenes kontakt verbalt og nonverbalt	Hvem snakker med hvem, blikk, annen nonverbal kontakt e.l.	
Enkeltelevens rolle	Hvem er eleven i kontakt med, plassering, nonverbale signaler osv	

5. Oppsummering:

Klassemiljø	Hva tenker du knyttet til det du har sett? Lærers rolle i klasserommet, kontrollen, varmen, hvem styrer hva blant elevene, hvordan har de det i klasserommet, hvordan er de mot hverandre osv.
Enkeltelevens rolle	Hva tenker du knyttet til det du har sett? Elevens rolle i miljøet i klassen, hvem styres, hvem påvirkes, er eleven en positiv eller negativ bidragsyter osv.
Annet	

Vedlegg 6:

«Plan for å følge med på elevenes skolemiljø på Lyngdal ungdomsskole»

Oppgaver	Når	Ansvar
Vakt med tydelige ansvarsbeskrivelser. Viser til «Observasjon» Vaktliste henger synlige	Hver dag	Rektor/ alle ansatte
Fast tema på trinnmøter : «Et godt klassemiljø» - i lys av skolens verdigrunnlag • Raushet, Trygghet, Respekt, Ansvar Har alle elevene det bra? Noe nytt observert?	Hver uke.	Trinnleder/kontaktlærer
Klassemiljøundersøkelse, Spekter, sosiogram , Kontaktlærer rapporterer funn til rektor	Minst en gang i året	Kontaktlærer
Elevsamtaler minst to ganger i året	Høst og vår	Kontaktlærer
Utviklingssamtaler to ganger i året. Bruk av eget skjema. Elevene svarer bla. På spørsmål om trivsel, krenkelses og mobbing. Kontaktlærer rapporterer til rektor om nødvendig.	Høst og vår	Kontaktlærer
Elevundersøkelsen gjennomføres for alle trinn. – se egen rutine/prosedyre «Prosedyren Elevundersøkelsen»	høsten	Rektor/Kontaktlærer
Elevrådet tematiserer «Godt klassemiljø» ; trivsel, mobbing og krenkelses som felles tema minst to ganger i året. – TV tar dette ut i klassene. Rapporterer til rektor.	Høst og vår	Elevrådskontakt. (alle referater legges ut på skolens hj.side med kopi til rektor)
Ved brudd på opplæringsloven brukes kommunens avvikssystem.	Ved avvik	Alle ansatte /rektor
Helsesøster har samtale med alle elevene på 8. trinn. Hun spør blant annet elevene om hvordan de trives på skolen.	Høst	Helsesykepleier

Vedlegg 7:

Mal for melding om mottatt bekymring om skolemiljøet

Lyngdal ungdomsskole mottok bekymring for skolemiljøet i klassen/på skolen fra «elev/foresatte» via «e-post/utviklingssamtale/telefon» datert «dato».

Etter opplæringslovens § 9A-1 har elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme elevenes læringsmiljø, og alle som jobber på skolen har en aktivitetsplikt for at eleven skal få det bedre. Skolen skal så langt det fins egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Vi viser til henvendelse av «dato» fra foresatte i «e-post/utviklingssamtale/telefon» til «kontaktlærer/avdelingsleder» som angår skolemiljøet for «barnets navn», født «fødselsdato». Skolens ledelse vil innhente informasjon om saken. I undersøkelsen vil det blant annet bli benyttet samtaler, observasjon og loggbøker. Vi inviterer til et oppstartsmøte «dato og klokkeslett» med «foresatte/rektor/kontaktlærer/ evt. andre».

OPPSTARTSMØTET VIL HA FØLGENDE AGENDA:

- Presentasjon av skolens rutiner for håndtering av § 9A-saker
- Informasjon om saken fra hjem og skole
- Definere plan for videre undersøkelse og oppfølging av eleven(e) og foreldre
- Dato for oppfølgingsmøte

Gi tilbakemelding til «navn på rektor/kontaktlærer» på e-post eller telefon dersom tidspunktet ikke passer.

Hilsen Lyngdal ungdomsskole , dato
Rektor

Skal evalueres juni 2020.

Lyngdal ungdomsskole , april 2020

rektor

